

İleri teknoloji tıbbi cihazların planlaması ve verimli kullanılması hedefi

Prof. Dr. İrfan Şencan

1969 yılında Ankara'da doğdu. İlkokul ve ortaokulu köyünde, liseyi Meteoroloji Teknik Lisesi'nde tamamladı. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra (1992) Ondokuzmayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji ihtisasını tamamladı. Yardımcı doçent olarak göreve başladığı ve çeşitli idari görevlerde de bulunduğu Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2005'te doçent oldu. 2005 yılında Dışkapı Yıldırım Beyazıt EAH'de klinik şefi ve başhekim yardımcısı olarak çalışmaya başladı. 2006-2008 yıllarında aynı hastanede başhekimlik yaptı. 2010 yılında Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde profesör kadrosuna atandı. Halen Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Sağlık hizmetleri, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de en zor planlanan, zamanında sunulması gereken ve ikamesi olmayan hizmetlerdendir. Bu gün ülkemizde sağlık hizmetleri koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetleri ile tedavi ve rehabilite edici sağlık hizmeti sunumu şeklinde yapılmış olup bu hizmetler Sağlık Bakanlığı'na, üniversitelere, kamuya ve özel sektöre ait sağlık kurum ve kuruluşlarınca sunulmaktadır.

Sağlık Bakanlığı koruyucu sağlık hizmetlerinin bütünü, yataklı tedavi hizmetlerinin ise büyük bir bölümünü üstlenmiş durumdadır. Halen ülkemizdeki mevcut hasta yatağı kapasitesinin % 62,9'u Sağlık Bakanlığı, % 17,8'i üniversiteler, %16,8'i özel sektör, kalanı ise MSB ve diğer kamuya ait hastaneler tarafından yönetilmektedir. Çok sektörlü hizmet sunum görüntüsü veren bu yapılanma; eldeki kapasitenin, kamu ve özel ayrımı yapmaksızın akılcı ve verimli kullanılarak atıl kapasite ve kaynak israfına sebebiyet verilmemesini ve dolayısıyla kısa-orta-uzun dönem sağlık planlamalarında, bölgesel ihtiyaçlar ve hizmet verilen nüfusun sağlık alanındaki öncelikli ihtiyaç ve beklentileri dikkate alarak bölge merkezli bir anlayışla hareket edilmesini gerekli kılmaktadır.

2003 yılında açıkladığımız, "Sağlıkta Dönüşüm Programı"nın öngördüğü hedef, ilke ve politikalar doğrultusunda;

sağlık hizmetine kolay erişilebilirliği ve hakkaniyeti sağlamak, sağlık hizmetini kaliteli, hızlı ve süreklilik arz eden bir anlayışla sunabilmek için mevcut kapasitenin en üst düzeyde kullanılması amaçlanmıştır. Bakanlığımız bu çalışmalarını yürütürken, başta sağlık insan gücü olmak üzere, sağlık tesisi, ileri tıbbi teknoloji ve finansman gibi sağlığa ayrılan kaynakların dengeli dağılımını sağlayarak bunları etkin ve verimli bir şekilde kullanabilmek amacıyla sağlık hizmet sunumunda bölge merkezli sağlık uygulaması anlayışını benimsemiş ve ülkemiz, sağlık hizmet sunumu ve sağlık planlaması bakımından 29 Sağlık Bölgesine ayrılmış ve ayrıca 11 üst bölge merkezi belirlenmiştir. Her bir sağlık bölgesi için; nüfus, ulaşım imkânları, sağlık insan gücü mevcudu, sağlık tesislerinin şartları, Bakanlık, üniversite ve özel sektörün sahip olduğu hizmet sunum kapasitesi ve diğer sağlık kaynakları da dikkate alınmıştır. Bu planlama çalışmaları içinde; ileri teknoloji tıbbi cihazların temini ve sağlık hizmet sunumunda aktif rol üstlenmesi ancak hizmet gereklerine uygun şekilde özel olarak projelendirilmiş sağlık yapılarının tesisini, hizmete özgü olarak yetiştirilmiş, sertifika sahibi nitelikli sağlık insan gücünün istihdamını ve Bakanlıkça verilecek faaliyet iznini gerektirmektedir.

Yatırımı planlamaya tabi olan/olması gereken ve faaliyeti için Bakanlık izni gerektiren bu tür cihazlar; onkolojide teşhis ve tedavide kullanılan LINAC,

Co-60, Brakiterapi Cihazı, Tomoterapi, Cyberknife, Gammaknife gibi cihazlar, kardiyojide kullanılan anjiyografi cihazları, çeşitli travma ve nörolojik bozukluklara bağlı olarak bozulmuş yürüme fonksiyonlarının düzeltilmesi amacıyla kullanılan robotik yürüme cihazları, kalp damar cerrahisi, üroloji, jinekoloji ve genel cerrahi gibi özellikli cerrahi operasyonlarında kullanılmakta olan robotik cerrahi sistemleri, bir çok alanda tedaviye yardımcı bir tedavi yöntemi olarak uygulanan Hiperbarik Oksijen Tedavisinde kullanılan cihazlar olarak tanımlamak mümkündür. Ayrıca görüntüleme merkezlerinde kullanılan MR, CT, PET/CT b gibi cihazları da yüksek teknoloji ve maliyetli tıbbi cihazlar kapsamında değerlendirilmektedir.

Bu cihazların ortak özelliği; temin edilmesi, tesisi ve işletmesinin çok yüksek maliyetli yatırımları gerektirmesi, ileri ihtisas gerektiren branşların bir arada olduğu multidisipliner bir yaklaşımla faaliyet göstermesi, bünyesinde hizmet vereceği sağlık tesisleri fiziki alt yapısının hizmet gereklerine uygun olarak projelendirilmiş olması, sağlık tesisinin üçüncü basamak sağlık hizmet sunum kapasitesine haiz olması, hizmete özel yetişmiş insan gücü istihdamını gerektirmesidir. Diğer bir ortak nokta da bu cihazların temini, kurulması ve işletilmesi için sağlık otoritesi olan Sağlık Bakanlığı tarafından fiziki, donanım, personel ve hizmet kriterlerine ilişkin standartların mevzuatla belirlenmiş olması ve Bakan-

Yüksek teknoloji ve maliyetli tıbbi cihaz yatırımlarına ait planlamalarda; her bir cihaz için hastalık insidansı ve sürveyans çalışmaları yapılmış, hedef nüfus ve nüfusa oranla cihaz ihtiyaçları çıkarılmış, mevcut ve yeni açılacak sağlık tesisleri dikkate alınarak cihazın hangi sektör tarafından (Bakanlık, üniversite - özel sektör) kurulacağı ve işletileceği, sayı, nitelik, kapasite ve bölgesel dağılımı bakımından belirlenmiştir.

lıkça verilecek faaliyet izni ile Bakanlık denetim ve yaptırımlarına tabi olmasıdır. Bu özellikleri gereği, yüksek teknoloji tıbbi cihazlara ait yatırımların planlamalara uygun olarak yapılması, bölgesel olarak dengeli dağılımının sağlanarak erişimi kolay bir şekilde ihtiyaç sahibi hastaların istifadesine sunulabilmesi önem arz etmektedir. Planlanan bu yatırımlar; Bakanlık, üniversite ve özel sektör ayrımı yapılmaksızın kapasitesi en uygun olan sektör tarafından temin edilmeli ve hizmete sunulmalıdır. Önem verilmesi gereken husus; atıl kapasite ve kaynak israfına meydan vermeksizin ülke kaynaklarının ihtiyaçlara uygun olarak efektif ve verimli kullanılmasının sağlanmasıdır.

Yüksek teknoloji ve maliyetli tıbbi cihaz yatırımlarına ait planlamalarda; her bir cihaz için hastalık insidansı ve sürveyans çalışmaları yapılmış, hedef nüfus ve nüfusa oranla cihaz ihtiyaçları çıkarılmış, mevcut ve yeni açılacak sağlık tesisleri dikkate alınarak cihazın hangi sektör tarafından (Bakanlık, üniversite-özel sektör) kurulacağı ve işletileceği, sayı, nitelik, kapasite ve bölgesel dağılımı bakımından belirlenmiştir. Bu cihazlara ait 2023 yılı projeksiyonları çıkarılarak geleceğe dönük planlamalar yapılmış

ve yatırım ihtiyaçları tespit edilmiştir. Bu cihazların kurulacağı merkezler belirlenirken bölge tabanlı yapılanma göz önünde bulundurularak ihtiyaç sahiplerinin hizmete erişim mesafesi ve süreleri de ayrıca hesaplanarak planlama yapılmıştır. Sonuç olarak, ülke kaynaklarının efektif ve verimli kullanılması adına bu çalışmalar Bakanlığımızın öncülüğünde ilgili diğer sektörlerle işbirliği ve etkin bir koordinasyon sağlanarak yürütülmektedir. Hedef, sağlık hizmet sunumunda daha iyiyi ve daha kaliteli sağlık hizmet sunumunu sağlamaktır.